

ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืด เพื่อการนันทนาการของคนเมือง*

Urbanites' Expectation of Caring Fresh Water Aquarium Fish for Recreation

มนัสชนก วรพันธ์**
อ.ดร.อรนิตดา ชินศรี***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ กลุ่มตัวอย่างเป็นคนเมืองที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครจำนวน 450 ราย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยทางสังคมปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามและความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืด ที่มีค่าความเชื่อมั่น .91 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบแบบไคกำลังสองและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันผลการศึกษพบว่าความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของผู้เลี้ยงปลาสวยงามพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพการสมรส อาชีพ ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามซึ่งมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความคาดหวัง การเลี้ยงปลาสวยงาม นันทนาการ

* วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาสังคมวิทยาประยุกต์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** นิสิตปริญญาโท สาขาสังคมวิทยาประยุกต์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*** อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Abstract

The purposes of this survey research were to investigate the urbanite's expectations of caring fresh water aquarium fish for recreation and to explore the relationship among personal factors, social factors and related factors to the expectation of caring of fresh water aquarium fish for recreation of urbanites. The research sample consisted of 450 residents of Bangkok. The data were collected by using self-report questionnaire with the reliability of 0.91. The statistical methods used in data analysis were the percentages, the mean, and the standard deviation. Hypotheses were tested with the Chi-square and the Pearson's product moment correlation coefficient. Research results indicated that the expectation of caring fresh water aquarium fish for recreation was at the moderate level. There were significant correlations of the expectation of caring fresh water aquarium fish for recreation with personal factors, social factors, and relevant factors. The personal factors that were found to be significant were gender, marital status, and the occupation. For social factors, peer influence, membership of the group, and information received from the media significantly played important roles. For relevant factors, the knowledge was significantly related to the expectation of caring fresh water aquarium fish for recreation of urbanites at the level of 0.05.

Key words: expectation, aquarium fish, recreation

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมเมืองมีความสลับซับซ้อนมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการแข่งขันสูง ส่งผลให้คนในสังคมต้องทำงานอย่างหนัก เพื่อความเป็นอยู่ที่ดี ในสภาวะค่าครองชีพสูง ผู้คนเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตมาเป็นแบบครอบครัวเดี่ยวที่มีปฏิสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยกันน้อยลง และเมื่อเผชิญกับปัญหา หรือความเครียดในรูปแบบต่างๆ บางคนอาจเลือกทางผิด เช่น เล่นการพนัน มั่วสุม และเข้าหาอบายมุขเป็นเครื่องบรรเทาทุกข์อย่างไรก็ตามหลายคนอาจเลือกทำกิจกรรมนันทนาการยามว่างที่ตนสนใจมาเติมเต็มให้กับชีวิตที่เหน็ดเหนื่อยจากหน้าที่การงาน เพื่อช่วยผ่อนคลายความเครียด ช่วยสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับบุคคล และการรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์สร้างความสุขในชีวิต โดยชนิดของกิจกรรมนันทนาการที่แต่ละคนเลือกนั้น สามารถบ่งบอกถึงลักษณะนิสัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ตลอดจนปัจจัยและข้อจำกัดที่เอื้ออำนวยต่อการทำกิจกรรมในแต่ละชนิด กิจกรรมนันทนาการมีหลากหลายรูปแบบ ทั้งการเล่นกีฬา การเล่นดนตรี การเย็บปักถักร้อย การท่องเที่ยว การอ่านหนังสือ การรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมชมรมต่างๆ รวมถึงการเลี้ยงสัตว์ไว้ดูเล่นเป็นทางเลือกหนึ่งของกิจกรรมนันทนาการที่ช่วยให้เกิดความสุขให้แก่สภาพจิตใจของผู้เลี้ยงได้เป็นอย่างดี เพราะสัตว์เลี้ยง

โดยทั่วไปนั้น มีรูปลักษณ์และสีสันทที่สวยงาม ทำให้ผู้เลี้ยงมีความสุขและสบายใจเมื่อมองดูสัตว์เลี้ยง ด้วยความน่ารักน่าเอ็นดูของสัตว์เลี้ยงที่เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของสรีระ ทำให้ผู้เลี้ยงเกิดความตื่นเต้นเมื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ รวมทั้งทำให้ผู้เลี้ยงได้รับความเพลิดเพลินจากการดูแลและการเล่นกับสัตว์เลี้ยง

ปลาสวยงามเป็นสัตว์น้ำชนิดหนึ่งที่มีผู้นิยมเลี้ยงจำนวนมาก การเลี้ยงปลาไว้ชมเล่นนั้นได้เริ่มขึ้นในกลุ่มประเทศตะวันตกมาเป็นเวลาประมาณกว่า 2,000 ปีมาแล้ว โดยเกิดหลังจากที่มีการเลี้ยงปลาไว้เป็นอาหาร และมีการคัดเลือกปลาบางส่วนที่มีสีสันทสวยงามเลี้ยงไว้เพื่อดูเล่น และในประเทศไทยเริ่มเลี้ยงปลาสวยงามเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2479 โดยกรมประมงได้ร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุขส่งเสริมแนะนำให้ปล่อยปลากินยุง หรือปลาหางนกยูงลงเลี้ยงตามบ่อและอ่างน้ำ เพื่อกำจัดยุงอันเป็นพาหะนำเชื้อไข้เลือดออกมาลาเรีย จากนั้นการเลี้ยงปลาสวยงามเป็นที่รู้จักเรื่อยมา อย่างไรก็ตามในระยะเริ่มแรกนั้นปลาสวยงามมีราคาแพงมากยากที่คนทั่วไปจะซื้อหามาเลี้ยงได้ ทั้งนี้เพราะยังไม่แพร่หลาย แต่ในปัจจุบันปลาสวยงามสามารถเลือกได้ตามรสนิยมผู้เลี้ยง ส่งผลให้มีผู้สนใจในการเลือกทำกิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงามจำนวนมาก และการเลี้ยงปลาสวยงามยังเป็นกิจกรรมนันทนาการที่ตอบสนองต่อวิถีชีวิตสมัยใหม่ที่พื้นที่อยู่อาศัยของประชาชนถูกจำกัดการใช้สอย เพราะไม่ส่งเสียงและกลิ่นรบกวนเพื่อนบ้านเหมือนกับสัตว์ประเภทอื่นๆ อีกทั้งการเลี้ยงปลาสวยงามนั้นไม่ยุ่งยาก และไม่ต้องใช้เวลาในการดูแลระหว่างที่ออกไปทำงานตลอดวัน เนื่องจากปลาสวยงามสามารถอดอาหารได้ถึงสองสัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของคนส่วนใหญ่มีเวลาให้กับตัวเองน้อยลง (ปณรัตน์ ผาดี, 2549)

การเลี้ยงปลาสวยงามช่วยส่งเสริมความรัก ความสามัคคีและความผูกพันของสมาชิกในครอบครัว กลุ่มเพื่อนฝูง และเพื่อนร่วมงาน ส่งเสริมให้มีความเมตตาต่อสัตว์ และมีจิตใจอ่อนโยน ช่วยปลูกฝังเยาวชนให้เกิดความรักความเข้าใจธรรมชาติ และการจัดตู้ปลาที่ช่วยส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ส่งผลให้บ้านมีบรรยากาศที่สดชื่นและน่าอยู่มากขึ้น อีกทั้งเป็นกิจกรรมนันทนาการที่คนทุกเพศทุกวัยสามารถร่วมกันทำได้ นอกจากนี้การเลี้ยงปลาสวยงามยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้รักการเลี้ยงปลาสวยงามด้วยกันเข้ามาเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม และอาจทำเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักต่อไป ผู้เลี้ยงปลาสวยงามในประเทศไทยส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืด เพราะมีราคาไม่แพง มีอุณหภูมิที่เหมาะสม และสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเลี้ยงปลาสวยงาม ขณะที่ภาครัฐ และผู้ประกอบการค้าปลาสวยงามได้มีการพัฒนาส่งเสริมการเลี้ยงปลาสวยงามอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศส่งออกปลาสวยงามอันดับที่ 7 ของโลก (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด, 2551) ส่งผลให้มีการพัฒนาสายพันธุ์ปลา มีการจัดประกวดแข่งขัน มีการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงามผ่านสื่อต่างๆ และธุรกิจการค้าปลาสวยงามที่มีการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม จึงทำให้กิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงามเป็นที่น่าสนใจ และนำไปสู่แนวโน้มเป็นกิจกรรมนันทนาการของคนเมืองเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต

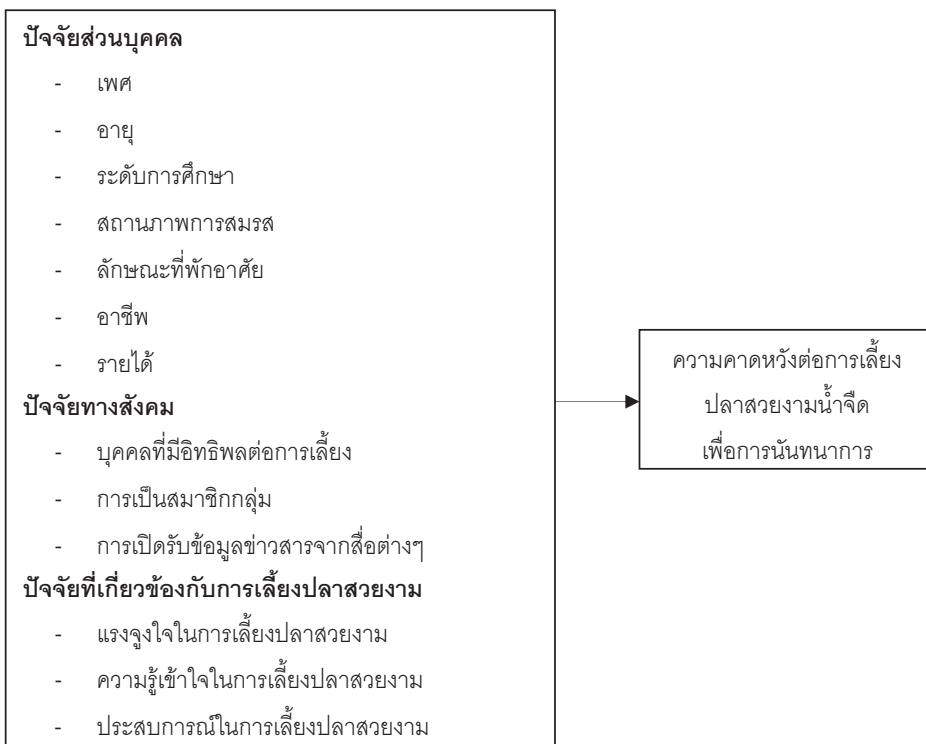
จากข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกทำกิจกรรมนันทนาการด้วยการเลี้ยงปลาสวยงามของบุคคลซึ่งยังมีข้อมูลจำนวนน้อย และยังไม่ค่อยมีการศึกษาวิจัยโดยตรง แต่การทำกิจกรรมนันทนาการ การเลี้ยงปลาสวยงามได้รับความนิยมสูงขึ้นในปัจจุบัน และจากการที่ผู้วิจัยมีพื้นฐานข้อมูลจากประสบการณ์เกี่ยวกับ

การเลี้ยงปลาสวยงามตั้งแต่เยาว์วัย กอปรกับครอบครัวของผู้วิจัยมีการประกอบธุรกิจเลี้ยงปลาสวยงามมากกว่า 30 ปี จึงทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ความเข้าใจและคุ้นเคยกับการเลี้ยงปลาสวยงาม ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาความคาดหวังในการเลือกทำกิจกรรมนันทนาการของผู้เลี้ยงปลาสวยงามปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการของผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครในด้านปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่สนใจกิจกรรมนันทนาการการเลี้ยงปลาสวยงาม ตลอดจนเป็นข้อมูลสำหรับองค์การที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาส่งเสริมการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการซึ่งมีที่พักอาศัยในปัจจุบันอยู่บริเวณเขตกรุงเทพมหานคร โดยหาซื้อปลาสวยงามภายในแหล่งขายปลาสวยงามที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ตลาดศรีสมรรัตน์ ตลาดนัด เจ.เจ.มอลล์ และตลาดนัดธนบุรี (สนามหลวง 2) ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) ผู้วิจัยแบ่งโครงสร้างของสถานที่ที่เป็นแหล่งขายปลาสวยงาม ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ตลาดศรีสมรรัตน์ ตลาดนัดเจ.เจ. มอลล์ และตลาดนัดธนบุรี (สนามหลวง 2) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970 อ้างถึงใน สัจจิรา บุญยรัตพันธุ์, 2535: 181-182) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 450 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล จำนวนทั้งสิ้น 8 ข้อคำถาม มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ และเติมคำในช่องว่าง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม จำนวนทั้งสิ้น 49 ข้อคำถาม มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด ในแต่ละตัวแปร ได้แก่ ค่าความเชื่อมั่นของการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ เท่ากับ .75 ค่าความเชื่อมั่นของแรงจูงใจในการการเลี้ยงปลาสวยงาม เท่ากับ .77 และค่าความเชื่อมั่นของความรู้ความเข้าใจในการการเลี้ยงปลาสวยงาม เท่ากับ .88

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ จำนวนทั้งสิ้น 12 ข้อคำถาม มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ผู้วิจัยแบ่งการให้คะแนนออกเป็น 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด = 1 น้อย = 2 ปานกลาง = 3 มาก = 4 และมากที่สุด = 5 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด เท่ากับ .91

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1. วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปทดลองใช้

2. วิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการในเขตกรุงเทพมหานคร แล้วตัดออกเมื่อจะเก็บข้อมูลจริงจำนวน 30 คน หลังจากนั้นนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยผ่านการรับรองจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาจริยธรรมและการเก็บรวบรวมผลการวิจัยคำนึงถึงความยินยอมของกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยแนะนำตัว อธิบายวัตถุประสงค์ รายละเอียดขั้นตอนการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้หากผู้ร่วมวิจัยต้องการหยุดการให้ข้อมูลก็สามารถกระทำได้ ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะเก็บเป็นความลับ นำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมและการศึกษาค้นคว้านี้ไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ร่วมวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคร์สแควร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามของผู้เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 68.0 มีอายุเฉลี่ย 32 ปี ส่วนใหญ่มีช่วงอายุน้อยกว่า 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.8 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 41.6 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 49.1 ลักษณะที่พักอาศัยส่วนใหญ่เป็นบ้านเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 36.7 ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 28.7 มีรายได้เฉลี่ย 15,974 บาท โดยส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.0

ปัจจัยทางสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกทำกิจกรรมการเลี้ยงปลาสวยงามจากความชื่นชอบของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 46.9 โดยส่วนใหญ่ไม่เคยเป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม คิดเป็นร้อยละ 85.6 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มี การเปิดรับข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม = 0.68 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารมากที่สุด คือ การปรึกษาปัญหาในการเลี้ยงปลาสวยงามกับผู้เชี่ยวชาญ เช่น คนขาย สัตวแพทย์ ค่าเฉลี่ย = 0.92 ส่วนการเปิดรับข้อมูลข่าวสารน้อยที่สุด คือ การฟังวิทยุข่าวสารจัดงานเกี่ยวกับปลาสวยงาม และข่าวสารที่เกี่ยวกับปลาสวยงาม ค่าเฉลี่ย = 0.28

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม = 0.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามมากที่สุด คือ เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดี ค่าเฉลี่ย = 0.96 ส่วนแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงามน้อยที่สุดคือ สามารถประกวดแข่งขัน ค่าเฉลี่ย = 0.28 มีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม = 0.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามมากที่สุด คือ ตลาดนัดสวนจตุจักรเป็นแหล่งขายปลาสวยงามที่ใหญ่ที่สุดในกรุงเทพมหานคร

ค่าเฉลี่ย = 0.95 ส่วนมีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด คือ ปลาสวยงามส่วนใหญ่ผสมพันธุ์ในฤดูฝน ค่าเฉลี่ย = 0.40 ประสิทธิภาพ ในการเลี้ยงปลาสวยงาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.8

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

ผลการศึกษาความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ พบว่า ความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการมากที่สุด คือ เพื่อเป็นกิจกรรมนันทนาการของตนเอง ($\bar{X} = 4.21$) รองลงมา คือ เพื่อสร้างความพึงพอใจ/ความสุขให้กับตนเอง ($\bar{X} = 4.08$) และความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการข้อที่น้อยที่สุด คือ เพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเอง ($\bar{X} = 2.06$)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามกับความคาดหวังของผู้เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคาดหวังของผู้เลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ สถานภาพสมรส และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความคาดหวัง				χ^2	p
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
เพศ					5.295	0.02*
ชาย	0 (0.0)	158 (63.5)	148 (73.6)	306 (68.0)		
หญิง	0 (0.0)	91 (36.5)	53 (26.4)	144 (32.0)		
อายุ					0.033	0.86
น้อย	0 (0.0)	154 (61.8)	126 (62.7)	280 (62.2)		
มาก	0 (0.0)	95 (38.2)	75 (37.3)	170 (37.8)		
ระดับการศึกษา					0.036	0.85
ต่ำกว่า	0 (0.0)	139 (55.8)	114 (56.7)	253 (56.2)		
ปริญญาตรี						
ตั้งแต่	0 (0.0)	110 (44.2)	87 (43.3)	197 (43.8)		
ปริญญาตรีขึ้นไป						

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความคาดหวัง				χ^2	p
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
สถานภาพการสมรส					13.548	0.001**
โสด	0 (0.0)	105 (42.2)	116 (57.7)	221 (49.1)		
สมรส	0 (0.0)	113 (45.4)	58 (28.9)	171 (38.0)		
หม้าย/หย่า/ แยกกันอยู่	0 (0.0)	31 (12.4)	27 (13.4)	58 (12.9)		
ลักษณะที่พักอาศัย					0.884	0.81
หอพัก/อพาร์ท मेंท์/แฟลต/ คอนโดมิเนียม	0 (0.0)	44 (17.7)	31 (15.4)	75 (16.7)		
ทาวน์เฮาส์	0 (0.0)	55 (22.1)	44 (21.9)	99 (22.0)		
อาคารพาณิชย์	0 (0.0)	63 (25.3)	48 (23.9)	111 (24.7)		
บ้านเดี่ยว	0 (0.0)	87 (34.9)	78 (38.8)	165 (36.7)		
อาชีพ					21.690	0.001**
นักเรียน/ นักศึกษา/นิสิต	0 (0.0)	27 (10.8)	10 (5.0)	37 (8.2)		
พนักงานหรือ ลูกจ้าง	0 (0.0)	58 (23.3)	69 (34.3)	127 (28.2)		
ข้าราชการ	0 (0.0)	47 (18.9)	26 (12.9)	73 (16.2)		
พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	0 (0.0)	56 (22.5)	27 (13.4)	83 (18.4)		
ค้าขายหรือ ธุรกิจส่วนตัว	0 (0.0)	47 (18.9)	26 (12.9)	73 (16.2)		
อื่นๆ (แม่บ้าน)	0 (0.0)	56 (22.5)	27 (13.4)	83 (18.4)		
รายได้ต่อเดือน					0.130	0.72
น้อย	0 (0.0)	172 (69.1)	142 (70.6)	314 (69.8)		
มาก	0 (0.0)	77 (30.9)	59 (29.4)	136 (30.2)		

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ พบว่า บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 2 - 3)

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

ปัจจัยทางสังคม	ความคาดหวัง				χ^2	p
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
บุคคลที่มีอิทธิพล					4.387	0.04*
ไม่มี	0 (0.0)	130 (52.2)	85 (42.3)	215 (47.8)		
มี	0 (0.0)	119 (47.8)	59 (29.4)	235 (52.2)		
การเป็นสมาชิกกลุ่ม					12.031	0.001**
ไม่เป็น	0 (0.0)	24 (90.0)	157 (78.1)	381 (84.7)		
เป็น	0 (0.0)	25 (10.0)	44 (21.9)	69 (15.3)		

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการโดยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ปัจจัยทางสังคม	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ	0.155	0.001**

** p < .01 , * p < .05

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนแรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม ประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาสวยงาม ไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืด (ตารางที่ 4 - 5)

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ การเลี้ยง ปลาสวยงาม	ความคาดหวัง				χ^2	p
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
ประสบการณ์ในการ เลี้ยงปลาสวยงาม					2.083	0.15
น้อย	0 (0.0)	116 (46.6)	80 (39.8)	196 (43.6)		
มาก	0 (0.0)	133 (53.4)	121 (60.2)	254 (56.4)		

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามกับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการโดยสถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงาม	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
แรงจูงใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม	0.052	0.270
ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม	0.129	0.006**

** p < .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการ ได้แก่ เพศ สถานภาพการสมรส อาชีพ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยง การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ และความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงาม โดยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. เพศมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การที่กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีความนิยมในการเลี้ยงปลาสวยงามมากกว่าเพศหญิง อาจเนื่องมาจากภารกิจในการเลี้ยงปลาสวยงามมีความยุ่งยาก กล่าวคือ การขนย้ายตู้ปลา การเปลี่ยนถ่ายน้ำในตู้ปลา การซ่อมบำรุงรักษา โดยประเภทของปลาสวยงามที่ผู้ชายนิยมเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นปลาที่มีลักษณะการกินที่ดุ หรือก้าวร้าว มีรูปร่างโอ่อ่าสง่างามในฝูงปลา ได้แก่ ปลาโรวาน่า ปลาแม่น้ำ ปลากลุ่มน้ำเมฆชอบปลาตัวใหญ่ เป็นต้น ขณะที่ผู้หญิงส่วนใหญ่จะนิยมและชื่นชอบสัตว์เลี้ยงที่มีรูปลักษณะที่น่ารักน่าเอ็นดู สามารถกอด และคลุกคลีใกล้ชิดมากกว่าปลาสวยงาม โดยประเภทของปลาสวยงามที่ผู้หญิงเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นปลาที่มีสีสวยงาม และไม่มีนิสัยดุ หรือก้าวร้าวในการกินอาหาร ได้แก่ ปลาเงินปลาทอง ปลาตัวเล็กๆ ที่เลี้ยงกับพรรณไม้น้ำ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของสุธี รักษานิช (2545) วารุณี เกสรสุคนธ์ (2549) และณัฐพล วัฒนาวร (2549) พบว่า ผู้ที่เลือกทำกิจกรรมเลี้ยงปลาสวยงามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้เพศหญิงส่วนใหญ่อาจจะนิยมและชื่นชอบสัตว์เลี้ยงที่สามารถ

ใกล้ขีดสันทนมากกว่าปลาสวยงาม

2. สถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้เลี้ยงปลาสวยงามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ซึ่งสามารถเลือกทำกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของตนเอง การมีอำนาจตัดสินใจในการทำกิจกรรม และอาจมีเวลามากกว่าบุคคลที่แต่งงานแล้วหรือผู้ที่เป็นหม้าย หรือผู้ที่หย่าร้าง อาจต้องแบ่งเวลามากไปทำกิจกรรมอื่นๆ และความแตกต่างของความสนใจ หรือความชื่นชอบในแต่ละบุคคล ซึ่งการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของสุธี รักษานิช (2545) พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพโสดมีเวลามากกว่าบุคคลที่มีการสมรส หรือมีครอบครัว ซึ่งอาจส่งผลต่อการเลือกทำกิจกรรมนันทนาการการเลี้ยงปลาสวยงาม

3. อาชีพมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประกอบอาชีพของแต่ละบุคคลมีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน และการเลี้ยงปลาสวยงามสามารถเลี้ยงได้ง่ายกว่าสัตว์ชนิดอื่น ช่วยในการผ่อนคลายความตึงเครียดได้เป็นอย่างดี และการเลี้ยงปลาสวยงามสามารถเลี้ยงได้โดยไม่จำกัดช่วงเวลาในการทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของวิจิต อุกะโชค (2545) อรรถพล จันทรสาขา (2548) และจุฬิธา อภัยโรจน์ (2549) พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในการทำกิจกรรมนันทนาการ

4. บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่เลือกเลี้ยงปลาสวยงามเป็นกิจกรรมนันทนาการ เกิดขึ้นจากความชื่นชอบส่วนบุคคล โดยตัวผู้เลี้ยงมีอิทธิพลต่อการเลี้ยงจากความสนใจของตนเองมากกว่าบุคคลอื่นหากบุคคลอื่นชักจูงหรือผู้เลี้ยงทำตามคนอื่นอาจเกิดความเบื่อหน่ายได้ และทำให้เลิกทำกิจกรรมไปในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของสุธี รักษานิช (2545) พบว่า ผู้เลี้ยงปลาสวยงามส่วนใหญ่สนใจเลี้ยงปลาสวยงามด้วยความชื่นชอบของตนเอง

5. การเป็นสมาชิกกลุ่มมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงาม ผู้เลี้ยงปลาสวยงามจึงอาจมีลักษณะการเลี้ยงปลาสวยงามไว้เพื่อสร้างความสุขให้กับตนเอง ขณะที่กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามมีน้อย โดยมีการรวมกลุ่มในวงจำกัด เช่น การประกวดปลาสวยงามมีการรวมตัวกันของแหล่งผู้เพาะพันธุ์ปลาสวยงาม ชนิดของปลาสวยงามที่ได้รับความนิยม แต่มีลักษณะของการรวมกลุ่ม เฉพาะกิจ เพื่อการแข่งขัน และไม่ได้มีลักษณะของการรวมกลุ่มที่ชัดเจน ซึ่งการเป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาสวยงามยังไม่เคยมีการศึกษาวิจัย

6. การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเลี้ยงปลาสวยงามเป็นกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้เปิดรับข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาเป็นความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามของตัวเองและในปัจจุบันมีร้านขายปลาสวยงามตามแหล่งชุมชนต่างๆ ทำให้มีการสื่อสารผ่านสื่อบุคคล (ผู้ขายปลาสวยงาม) เพราะมีความน่าเชื่อถือ และเป็นแหล่ง

ข้อมูลที่ดีของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของนิยม วิวัฒน์ศิริพงศ์ (2546) พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปลาสวยงามจากบทความ นิตยสาร วารสาร และเว็บไซต์ต่าง ซึ่งเป็นช่องทางในการรับข่าวสารที่มีการเผยแพร่อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

7. ความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืดเพื่อการนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเมื่อมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาสวยงามได้ส่งผลดีต่อการทำกิจกรรมนันทนาการ ยิ่งมีความรู้มากจะแสดงถึงการเอาใจใส่ในการเลี้ยงของบุคคล และไม่ทำให้หยุดทำกิจกรรม กรณีที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงามอาจทำให้เกิดความเบื่อหน่าย และไม่อยากเลี้ยงปลา ซึ่งการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของวิจิต อุกะโชค (2545) และอรรรถพล จันทรสชา (2548) พบว่า ความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับความคาดหวังต่อกิจกรรมนันทนาการ โดยการประชาสัมพันธ์หรือการใช้สื่อต่างๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และเอกชน ทำให้เกิดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การได้รับข้อมูลข่าวสารที่เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมนันทนาการการเลี้ยงปลาสวยงามได้จริง

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรสนับสนุนให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงามแก่ผู้ที่สนใจในกิจกรรมนันทนาการเลี้ยงปลาสวยงาม และผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ โดยเฉพาะผู้ขายปลาสวยงามที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เลี้ยงปลาสวยงาม เพื่อให้ผู้เลี้ยงปลาสวยงามได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการเลี้ยงปลาสวยงาม ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการการเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการผ่อนคลายความเครียดเสริมสร้างการพัฒนาอารมณ์ให้กับบุคคล และยังช่วยเสริมสร้างความรักความสามัคคีและความผูกพันของสมาชิกในครอบครัว และกลุ่มเพื่อน

2. ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาสวยงามไปยังสื่อต่างๆ ให้มากขึ้นเพื่อให้ประชาชนในสังคมได้มีทางเลือกในการทำกิจกรรมนันทนาการเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อผ่อนคลายความเครียด เสริมสร้างสุขภาพจิต และยังสามารถพัฒนาเป็นอาชีพเสริมได้

3. ควรมีการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงปลาสวยงามที่ชัดเจน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการเลี้ยงปลาสวยงาม โดยเฉพาะองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาส่งเสริมการเลี้ยงปลาสวยงามน้ำจืด ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการจัดประกวดแข่งขันปลาสวยงาม และจัดรวบรวมข้อมูลกลุ่มสมาชิกผู้เลี้ยงปลาสวยงามอย่างเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง

จุฬารัตนา อภัยโรจน์. 2549. ความคาดหวังและความพึงพอใจในการใช้ประโยชน์ของผู้อ่านเว็บไซต์สุขภาพ. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ณัฐพล วัฒนาวพร. 2549. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อปลาสวยงามของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่**. เอกสารปฏิบัติการ คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นพดล พรหมศร. 2548. **ความคาดหวังกับการรับรู้จริงในการรับบริการและความพึงพอใจของลูกค้าในการเลือกซื้อเฟอร์นิเจอร์ กรณีศึกษา: บริษัท โจเซฟ จำกัด**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป,
- นิยม วิวัฒน์ศิริพงศ์. 2546. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อปลาสวยงาม กรณีศึกษา: ปลาหมอสีครอสบริด ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกร จำกัด. 2551. **คาดการณ์การส่งออกปลาสวยงามของไทยในปี 2551** (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก: <http://www.kasikornresearch.com>, (วันที่เข้าถึง 9 ธันวาคม 2552).
- ปณรัตน์ ผาดี. 2549. "บทความมาเลี้ยงปลาสวยงามกันเถอะ". **วารสารเกษตร-พระวรุณ**. 3 (1): 69.
- วารุณี เกสรสุคนธ์. 2549. **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการตัดสินใจซื้อและพฤติกรรมการซื้อปลาสวยงามของประชาชนผู้เลี้ยงปลาสวยงามในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรม, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วิจิต อุกะโชค. 2545. **ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมล่องแก่งน้ำว่า อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน**. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุจิตรา บุญรัตน์. 2535. **ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร: เทพรัตน์การพิมพ์.
- สุธี รัควานิช. 2545. **การศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อปลาสวยงามของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการตลาด, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อรรถพล จันทรสชา. 2548. **ความคาดหวังของประชาชนจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวสะพานมิตรภาพไทย - ลาว แห่งที่ 2 จังหวัดมุกดาหาร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.